

vetges: ^{restaven fets a troços entre} ~~sangoneres estrallats, la meitat de~~

~~més temeraris havien puilat ben escafetats entre~~
els rails i els supervivents seguien volant damunt dels
i el tren podia seguir fins al proxíim estall
cadavers, el maguerista podia respirar una estona:

de tubus ~~ferro~~ ^{inventat ni els he}
presere una bona glosada de whisky, ^{adquirit amb la}
tot aquests detalls, ^{no els he}
meua pròpia experiència, sinó amb l'experiència dels
pocs que havien viscut l'oventura sense deixar-hi

la pell. Els anglesos colonitzadors ^{d'Àfrica} del primer quart
de segle no tenien la més mínima pretensió de fomen-
tar el turisme. El prospecte era més aviat descobridor

adhuc pels qui sentien ^{com nosaltres una} ~~desideri~~ ^{certa set} d'aventures
pava si tot anava bé, si aconseguíem de travessar
la meitat sud d'Àfrica on deu dies de tren, veuríem
immenses selves, amples rius, ^{amb hipopotams i crocodils} ~~palets i aletges~~

^{holandesos}
pels anglesos, francesos, belgues, quin pòs no esperi- 374
i també algun salvatge, el més lluny possible, este clar
montaness.

Monsieur Choffat marxà a Brusselles. M'estrenyí ben
fort en els seus braços i em va dir que tornaria ben
aviat, que em preparés a abandonar la vella Europa.
i marxar cap a l'Àfrica.

(L'estimada Europa pensava ^{contradictòriament} amb emporança anticipada.)

Van passar una colla de dies de Monsieur Choffat
no m'ha ^{ni una lletra} rebut cap carta ni ^{un} telegrama. No
li agrada veure i a Brusselles, segons vaig saber després

les coses no anaven tan dretes com ell ^{havia} imaginat
gimbal ~~volia~~ - Fins la tarda ho anava bé per a mi; entre
les classes ^{de les} universitat, de el dinar i ampliar
notes no tenia temps

sense ell, la meua existència seguia amb poques
 variants. El mati el passava a la universitat de Gene-
 bra, la tarda a la meua cuina d'Annemasse, on,
 generalment posava en net les notes preses cone cuita a
 classe o pronunciava discursos en veu alta per a ~~corregir~~ perfec-
 cionar la meua fonètica. En absència de Monsieur Chiffat
 jo disposava d'una colla d'homos balders. Vaig començar
 la novella que havia concebut a Mürren tres anys
 abans. L'escrivia en català. De pensament la de-
 dicava al pare Bo i escriuint sentia com si la hi
 expliqués. M'esmerçava en emprar un llenguatge
 ben pur, com era un joc difícil perquè jo, llavors, parlava
 estudiava i fins pensava en francès. En un altre
 lloc d'aquestes memòries he comentat l'aspecte
 el tema d'aquesta obra que veig començar amb gran

entusiasmame i va acabar ~~en fracàs~~ com moltes altres 376
coses meves, en fracàs
mentre monsieur Choffat era a Brusselas, i jo sola a Rome -
~~mentre monsieur Choffat era absent de la nostra casa jo hauria pogut con-~~
~~par de veure alguns dels meus amics de~~ ^{fedrina} ^(Pietro) ^{Joanne, tel, Nozdriev...}
però sentia una certa ^{aprensio} ~~indecisió~~ a respondre a les obligades pre-
güentes que m'havien fet, respecte del meu matrimoni i de la ^{meva}
família ^{política} ~~Choffat~~. Si Nicolau e Oliver hepués estat en aquell
moment a Ginebra, segurament li hauria telefonat i
procurat passar una estona amb ell, sabia que li podia
~~confiar~~ ^{confiar} molt ^{es respectes de} ~~coses~~ ^{sobre} la meua aventura matrimonial
Ell m'hauria escoltat i callat. ^{En} Nicolau sempre callava
El silenci és una gran força. Jo he sabut per experièn-
cia. Tot el llarg de la meua vida he callat més
o, més ben dit, he passat en silenci allò que més m'afectava
que no pot enraonar. Et. He volgut i he sabut callar

377

Acab ~~amb Niulan~~ ^{ell} m'hauria agradat d'analitzar
i comentar ~~el seu~~ la idiosincràcia dels membres
de la tribu Choffat a la qual ~~jo~~, des del maig de l'any
vint-i-cinc d'ortanyie. En Niulan m'hauria
escoltat amb un mig somriure, intel·ligent i compren-
siu. La seva mirada d'ulls blaus i transparents,
que la miopia feia inequívocament dolça, expressava
tot allò que la paraula no expressava i en parlar,
quan finalment ho faria, les seves escasses paraules
confirmarien l'eloqüència del silenci. [seu]
~~em demostrarien la seva comprensió de tots i de~~
~~cada un~~
~~seus~~ dels problemes(?) que jo li hauria exposat
i finalment hauriem xigut tots dos sense ~~força~~
La conversa hauria acabat en un somriure mutu

378

Senze ni lletra ni telegrama d'avis, Monsieur Choffal
es presentà a casa un cap al tard

- Qui? vaig fer després d'haver-lo besat amb alegria.

- Res, feu ell,

- Res?

- No anem al Congo.

- Per feu?

- Senzillament perquè havia d'anar-hi sense tu.

M'exigiën que hi passés tot un any de prova abans no
acceptessin de pagar el ^{viatge} ~~de la nostra nau~~.

Ve fer un gest de fatiga

- Demà t'ho explicaré tot amb més calma.

m'allargà un llibre: "Le mariage de Loli"

- Llegeix aquesta novel·la i després digues-me que en penses.

379
L'endemà monseigneur Choffat, es va ventur en
una escapadeta

- me'n vaig corra-cicte a Sinebra ^{no} tornar ~~dinar~~ fins al vespre
Vaig sospitar que li'n pensava alguna. Visiblement defugia
les explicacions ^{de la tracció} ~~anada~~ al Congrés ~~se havia format acompanyat~~.
Cura el l'única cosa ^{la seva actitud em permetia d'} que jo havia pogut ~~observar~~. Però
per que volia que llegís aquella novel·la ^{de l'at. 2 Tom} ~~de l'at. 2 Tom~~
Cura el primer cop que ^{me} m'oferia una ^{llibre} ~~llibre~~ de l'at. 2 Tom
que extrany! Potser entre les fulles hi havia alguna
confessió escabrosa ^{o algun paper escrit que m'orientaria} ~~de l'at. 2 Tom~~
de l'at. 2 Tom. ^{Perquè em vaig posar} Vaig començar a llegir la sense massa
interès. Estar ~~la~~ l'extranya conducta de monseigneur Chof
fat: m'intrigaven la seva reserva, la seva preceptada
manxa a Sinebra. Llegia "le mariage de l'oti" pensant

en el Congo, en Brusselles, en el caracter del meu
marit. No vaig anar a la Universitat, i em vaig em-
passar tot el matí de Loti ^{d'una sentada} ~~amb~~ aquella ingenua
i enamorada Rarahu, ^{el seu} ~~amb el~~ ^{amb el} francès amb la pre-
sència em va ^{el cor} ~~entendre~~ ^{entendre} m'entendria ales-
hores. Les descripcions de l'illa de Taïti on passa l'acció
de la novel·la, em van entusiasmar,; Quina merca-
vel·la de país, pensava, si no fos tan endiestrada ment
lluny...

Quan la nit arribada, va ~~aparèixer~~ ^{aparèixer} ~~mostrar~~
Choffat, jo encara ~~marejava~~ flotava en vapors polie-
nesis, no era a l'ormenette, era en un paradís
llenyat amarat de llum, de músics d'ukuleles, de
perfums de gardenie selvàtica. La pobre Rarahu
plorava damunt del meu cor l'absència dolorosa
del seu ^{amant} ~~tendre~~ ~~mariner~~ francès.

~~El primer que em va demanar~~ monsieur Choffat ~~després del~~
bonasait, monsieur Choffat, després ~~de~~ ^{de l'obligat} bonasait em va ^{empegar:} ~~engajar:~~

- Has llegit "Le mariage de doti?"
- De la primera vetele fins la darrera.
- Porrau! y que me'n dius?
- Es una novel·la d'amor entendidora.
- y res més?
- Ben escrita però banal...
- No et demano la crítica literària de l'obra
- Donc que em demanes?
- Que' penses del país?
- De e' ille de Taïti?
- De e' ille sí, sembla que és un autèntic paraís en la terra

El discurs de mossieu Croffat em sobtava ³⁸²
mai no li havia dit comentar un paisatge ni en-
tusiasmon, se per una novel·la. L'esguardava sense
amb desconfiança, A veure amb quin estímul em sor-
tocia. A la fi va explotar.

- Hi anem.

- On anem?

- A ~~Taipei~~ ^{Taipei}. He firmat un contracte a París,
~~vaig~~ amb un francès que vol muntar una central
elèctrica ~~i telefònica~~ a Papeete. En tornar de Brussel·les
~~em sentia~~ ben desanimat pel meu francès em vaig
aturar a París amb l'intenció de passar-hi unes
hores. Vaig comprar diaris i vaig llegir els anun-
cis d'ofertament de col·locació. En llegir que
ceraven un enginyer electricista per a muntar una

nova central ^{terrica} eléctrica, m'hi vaig presentar.

Es tracta d'un francès de ~~Talhi~~ Talhi, immensament ric, sembla. Em ~~va~~ ^{hem} entès fàcilment. Ell ja ha comprat unes dinamos a Choisy-le-Roi i he d'anar el més aviat possible a desmuntar-les, a fer-les embalar...

Anavem a Talhi! ja no hi havia rerrei. Deixaven l'estimada Europa, plegavem ~~la nostra~~ ^{prova llar} ~~apoderament~~ ~~estupe~~ d'Arménisse. abandonavem França, oblidavem París amb la Sorbonne, i el Luxemburg, Montparnasse, Montmartre...

Mentre monseïu Choffat treballava a Choisy-le-Roi per encàrrec de monseïu Martin, el seu non avno, jo tornava a Catalunya al

costat dels meus pares, passava un temps a
 Celleta de la Costa ~~amb~~ amb la mare ^{la tieta} i la meua per-
 mana Cèlia a qui el metge havia receptat bany
 de mar. El pare i ~~la tieta~~ venien de tant Adesiare
 el pare venia a veure'ns. ~~En~~ Fruïem de la breu
 benaurança d'estar ^{tots quatre} plegats, ~~quan pensàvem en la~~
 propera separació, ~~tots~~ ^{pensava sovint que} ~~els meus pobres~~
 pares no tenien sort amb els fills: dos morts, una
 molt delicada, l'única sana i forta sempre absent.

Primer a Barcelona quan els vivien encara a Finora
 mes tard a Múren, ^{a Annemasse} a Pinebo, quan els fe vivien
 a Barcelona i llavors ~~per~~ ^{que} ~~est~~ ^{est} passàvem una part de
 l'estiu plegats a Celleta, ~~la~~ ^{la} amonaca d'aquella tremenda

separació; tot el pueip de la Terra entre moratxo
 El pare ^{cada dia} ja ~~no~~ podia comptar ^{menys} amb la presència de la
 Sargantana. La sargantana li ~~havia~~ fixat ~~per sem-~~
 pre més, ~~ava~~ la veia en un llampeg, ara la perdia
 en un altre llampeg. Tot a la capacitat del seu
 amor de pare; cura, tendresa, inquietud, delers, il·lusions i
 esperances s'havia fixat en la moneda, ha moneda,
 tendre, feitiuise i melaltisse, adrava el pare i per e
 ell, constituia tot el seu gran amor damunt la terra
 La sargantana, convertida en subdit suís, ^{o viatger!} ~~en viatges~~
~~atansa~~ en ~~gran~~ oiatgera brasatlantica!
~~d'emprendre un viatge per~~ s'allunyava encara més
 de Catalunya, ^{se} ~~se~~ n'allunyava tant que si anava un peu
 més enllà ja seria un peu més ^{enca} ~~afegit~~. Al pare

li costava de comprendre'm. Ell hauria volgut que
 jo sentís el que ell sentia i ~~estava~~ ^{redueix però} ameté's el que ell
 amava: un món geogràficament ^{climes i} ~~grandios~~ ^{països} en els seus va-
 riats ~~països~~, un món perfectament i absolutament ~~tra-~~
~~format~~ ^{en el seu contingut, lingüístic, sentimental}
~~format~~ i ~~captivador~~ i superficial ~~amb~~ ^{amb} la seva llengua,
 amb la seva família amb el seu ~~seu~~ ^{un mín}
 format, amb la seva llengua pròpia, la ^{història la seva} ~~seua~~ ^{cultura} ~~on~~ ^{n'hi}
~~els seus pares~~ ~~els seus amics~~ ~~els seus~~ ~~compatriotes~~ ~~la seva~~ ~~família~~ ~~els seus~~ ~~corres~~ ~~homes~~
 jo teneva aquesta harmonia del conjunt, ^{com} ~~com~~ ^{una} ~~una ^{totalitat}
 jo escapava al marc daurat del seu paradís, ^{sent} ~~sent~~ ^{hi} ~~hi ^{men} ~~men ^{ta} ~~ta
 i fora d'aquest marc, amb qui es podia romaniar ^{com} ~~com~~ ^{siluetes} ~~siluetes~~ ^{guberna} ~~guberna ^{infames} ~~infames~~
 Monsieur Chiffat, Seussia, France... i ara, les illes del
 Pacífic tan llunyanes, tan volgudament ignorades
 per ell com si en realitat no existessin~~~~~~~~~~

com

una totalitat

El pare sofia tant en veure'm abocada a aquella ³⁷ aventura, que n'estimava més ignorar-la, és a dir, no parlar-ne, com si fos una malaltia greu amb perill de mort; la qual cal evitar d'aludir davant del malalt.

En l'endemig, monsieur Choffat, que tanta men-
dra solia factar per a escriure cartes, me n'enviava
dues o tres per setmana. Semblava molt enamorat
de mi. Descriu el seu enyorament i reclamava
la meua presència a Chaisy-le-Roi. Even unes lletres
tendres i apassionades capaces d'estovar el cor
de qualsevol dona sensible. Jo en parlava a les do-
nes de casa i llavors jo no era un cor sino quatre cors
els que s'estovaven. Vam comprendre per el meu deus
era marxar a reunir-me amb el meu marit. En sepa-
rar-me d'aquells quatre éssers que ~~me~~ m'atiraven tant jo
tenia la sensació de cometre un delicté, d'obeir a una

manises mena d'inexorable i dolorosa
fatalitat.

287p

No vaig parlar de l'imminència del nostre
embarrament ^a ~~amb~~ ^{Marcel·le} ~~amb~~ ^{sumb-2} ~~amb~~ ^{Popete}. Vaig inventar una
pietosa mentida que ells van fer veure que creien:
Aniríem a Barcelona per la tardor.

Chouy - le - Bis no tenia per a mi cap altre
atractiu que les ruïnes del castell on va viure Ma-
demoiselle de Montpensier de qui no podia recordar
quina mena de paper havia ^{representat} ~~jugat~~ en la història de
França, suposat que ni hagués ^{representat} ~~jugat~~ un, que
tampoc n'estava segura. Jo tenia la idea que ² dues
duqueses de Montpensier ^{en dues èpoques diferents} s'havien significat per llur
virilitat bèlica, però no sabia si aquella Mademoiselle
de Montpensier era una d'elles. Que Chouy - le - Bis
els Montpensier em perdonin la falta ^{d'interès} de memòria.

~~em podria la falta de memoria, es propi dit de les dades~~

Vivre a Choisy le Roi era igual que viure a Paris.
La linea d'Orleans hi passava i de tres m. hi havia

mes dels que em calien per anar i tornar de la
capital en un breuissim viatge. A Paris no hi coneixia
ningu però ~~els molers del Louvre~~ amb els seus parades de elibros
~~les biblioteques~~, els muscus i les terrasses
dels cafes eren prou amens per a ^{que m'hi esbargis sense}
~~necessitat de companyia.~~ ^{haver de menester companyia.}

Tambe veig ~~amigar-me~~ a Orleans amb ~~el~~ l'esperança
de flairar ~~per~~ o molt el ~~leurey~~ ~~vostre~~ de Joan
d'Arc. Només veig veure el seu monument. i la catedral

, el que ~~me~~ ^{compensava} ^{el curt viatge.} i visitar la catedral
Invitats per ^{poc o molt} ~~monsieur Martini~~, ^{i Madame} ~~monsieur Chuffel~~ i jo ^{hi} vam
anar una tarda a prendre el te amb ~~el mateix moment~~

~~Fabrice~~ ^{tantia} amb qui ~~haviem~~ d'embarcar. nos a ~~Marcella~~
via ~~Torre~~ ^{Papeete}. L'amable senyor ~~judice~~ pertinent que
abans ~~d'embarcar~~ ^{junts a Marcella}.
les dones en ~~feiem~~ ^{amigues} ~~obans~~ de la ~~classe~~ ~~francesca~~

~~durant la qual, jutjava ell, transien de petar
moltes bones justes~~

Quan vam entrar al gran sala' de l'hotel, un hotel
luxos del barri cinquè, Madame Martini encara no hi era

Enc va rebre ell, molt amable, i va excusar la seva muller.
diem que estava canviant el vestit, ~~perquè practicava qui-sop-les~~
vegades al dia, Monsieur Martini semblava complaure's en
~~comprar una colla de caps al dia. Monsieur Martini~~
ter-nos-ho saber
era un home de mitja edat, alt, bon plantat, de pell

bruna; dents impecables. Havia pres al deix un poc gan-
soner dels peïros típics, ~~poter era mestís de frances i de polinèsia~~
d'arcs; poc fluid vesbulari. Es veia que patia de l'ob-
sonie de la seva muller e fui sempre ammenava Madame

Martini. Finalment ella va entrar al sala' amb un aire
triunfal un poc porveant. Totes les converes estaren. Dots
Martin era molt més jove que el seu marit, vestia ~~deparant~~ d'una manera
~~elegant~~ vistosa i ~~proïser~~ mesura elèfara per a ésser realment distingida. Mentre

1390
caminava saló endins, lols els uells la seguïen
gastava cires de reina i potser allà en la seva ille
llunyana, una de les salvatges marqueses, ho hauria es-
tat en altres temps. Dora Martin era mestressa ~~fitja~~
d'una marquesana descendent de caníbals; d'un noble
oficial anglès. En el ~~color de la seva pell~~, ~~en el seu tipus~~ ^{d'un bon pal·lid,}
exòtic hi havia una barreja de noblesa salvatge; de
noblesa anglo-saxona del seu origen me'n van parlar
un cop a les illes. A Paris jo no sabia encara res de
Dora ^{Martin} ~~només~~ que era una criatura ^{enlluernadora} ~~periclitosa~~ ^{terribla} ~~extraordinària~~
~~de~~ ~~pell~~ d'un bon pal·lid, els ~~seus~~ uells blancs, la
cabellera negra i llunyada, les ~~seues~~ dents esclatants de
blancor ~~formaven un contrast~~ la seva arrogància; l'om-
blonament del seu vestit ~~del seu pentinat~~ ~~de~~ les seues
joies hi afegien encara força atractiva. No es estrany que
l'home se la mirés i callés.

caminava saló endins, tots els ulls la seguien. ~~Es~~ ^{era} la seva
 cara aires de reina i portar ella en la seva illa llunyana,
 una de les selvatges marqueses, ho hauria estat ~~en~~ ^{en} altres temps
 Dora Martin era mestissa, fella d'una marquesana des-
 cendent de caribals, d'un noble oficial anglès. En el color
 de la seva pell, en el seu tipus exòtic ple de dignitat i

senyoria, hi havia ~~una~~ ^{una} barreja de ~~una~~ ^{una} nobleza ~~amb la no~~
~~menys noble sang civil i angl. saxona.~~ ^{amb la no}
~~de la noble, del país, els aborrigens caribalsos i l'orgull d'una~~ ^{amb la no}
~~de la noble, del país, els aborrigens caribalsos i l'orgull d'una~~ ^{amb la no}

Del seu origen més van parlar un cop a les illes. A París ja
 no sabia enveja res de Dora. Només que la seva pell
 d'un braç pal·lid els seus abundants cabells negres, els seus ulls
 blaus i les seves dents de caribal el seu captemy de reina

~~causava sensació~~ ^{causava sensació} vestida a la francesa com ~~no~~ ^{no} hi vestien cap
 de vora el ~~donar~~ ^{donar}.

En va esguardar sense curiositat ni interès, ~~ledis~~ ^{simplement}
 una esguard fred, un ve inhuma i portar un esguard
 de les illes del sud ~~senzillament enigmàtic~~ ^{senzillament}. En va ostentar
 la boca oberta murmurant en un francès exòtic

Que plaiser
 Van prendre el te mentre Dora parlava de verbits i de capells, de tomies

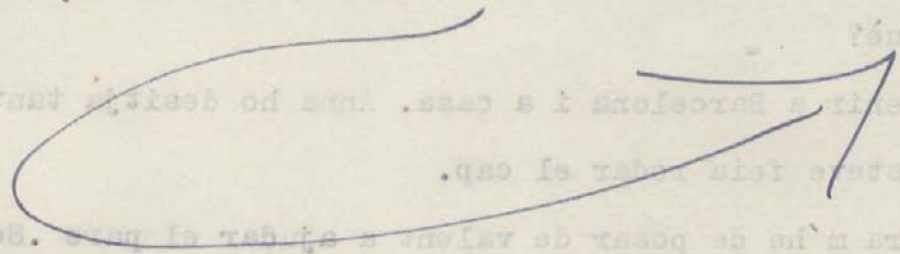
i de galindaines

No la vaig veure més fins el mateix dia del nostre em-
barcament a Marsella. Ni ella havia mostrat cap desig de
trobar a Trobar-me a Paris ni jo sentia cap desig de reveu-
rela. Monsieur Choffat em tenia el corrent del ~~rest~~ del
seu malversador de Dora. Sembla que el pobre ~~francès~~
Martin ^{estava} estava seriósament ^{preocupat} ~~inquiet~~. Feia alguns mesos que
s'havien instal·lat a Paris, ~~mentre ell~~ mentre ell ~~seu~~ s'ocupava de la
seua futura central ^{Dora} elèctrica, ~~mentre Martin~~ mentre Martin anava de mo-
desta en modesta ~~de solates en sabates~~ ^{de, sombradora en sombrador} i encarregar-se més vestits i més capells,

~~tres o quatre capells de dia.~~ ^{és clar. També anava comprant}
més sabates de les que podia portar ~~bo i comprant se de dia a baix~~
i maletes ~~més~~ més penjadors, més capes de control de fotos mitges.

de Taiti amb molts centenars de uells frances però ja ^{estava} ~~no l'hi~~
restaven. Estava seriósament alarmat. ~~Dora malversava~~
~~tot aquell fortuna en guarniments i galindaines i el~~
~~pobre i envermolat~~ ^{perd} de por de veure Dora feruosa
Monsieur Martin havia ~~no potava ni peular~~
(demanat a Monsieur Choffat que on l'estés la firma

de Choisy-le-Roi. Volia embarcar les dinamos, els
 accessoris el més aviat possible perquè temia que
 en aquella cursa desorganizada de despeses acabaria per-
 dent bous i esquelles. Ja havia hegut de demanar un
 préstec a la banca del qual responia amb les dinama-
 quinària ^{generadora d'electricitat} ~~elèctrica~~ (comprada a Choisy-le-Roi ^{el qual} ~~la qual~~, sobota-
 ment, havia pegat al comptat,

292
seguint

[376] 373

Monsieur Choffat i jo vam anar ~~honor~~ ~~honor~~ a Torre-
 masse, a plegar el nostre apartament, i tornar les claus al propietari.
 Després vam anar a Ginebra a prendre cruïal de la l'aurelie.
 Tot seguit ferem cap a Marsella on, abans d'embarcar-
~~em~~ ens vanen d'inocular no sé quantes menes de vacu-
 nes que ~~es~~ ^{em} immunitzarien contra altres tantes malalties. Entre
 inoculacio i inoculacio soliem anar al port. Era el ^{lloc} que
 més ens atreia de la gran ciutat mediterranea. Seiem
 en qualsevol cantina, ~~instal·lada prop dels llars d'embarcament~~
~~portuaria~~, ^{instal·lada en els mols} beïem cervesa i
 respirarem l'aire salobre, la flaire de pedra i d'espècies exo-
 tiques. Hi any vint i sis el port de Marsella oferia un dels
 espectacles més curiosos i passionants del món. La gent que
 s'afegia a les tolles veïnes ~~existia~~ la que circulava
 al port ~~entre~~ ^{als mols} ~~era d'altres més interessants~~ (tots els tipus, tots
 als mols i ara i des dels nostres avatars, constitueix un gran esbarjo):

les raues, totes les llengües es barrejaven: àrabs, indus,
~~xineses~~ ~~negres~~, senegalesos, malgaxes; viatgers, mariners, bastar-
 xos, ~~heretges~~ ~~anacoretes~~, ^{quinçallaires; lligandants} captaires, ^{vagabunds} lladregets, poste-
 tutes, soldats. Hom ^{ves les escarpies:} oia parlar el grec, l'àrab, el turc,
 el xines, ~~Atòs~~ ~~ides~~ ~~patulles~~ ~~de~~ ~~totes~~ ~~les~~ ~~llengües~~; fins el francès
 que era l'única llengüa que ~~entensiem~~ ^{entensiem} compreniem
 Els Venedors ambulants s'atansaven a ~~la nostra~~ ~~trou~~ ~~ofenien~~
~~tot~~ ~~menar~~ ~~l'opiate~~, ^{condons} des del preservativa de cautxú, ~~portats~~ ~~per~~
 no preñice, ~~a~~ ~~saró~~ ~~perfumats~~, llipalanes, condons per les sabates
 lluminis, tabac ros, ^{capacets amb opi} ~~capacets~~ ~~d'opi~~ ^{ving} i ~~torre~~ ~~redes~~ ~~brodades~~
 de xina, saxongs indus i jaranetes, baties de Jova: de Borneo
 daques, punyals de Toledo, estalues de urvi i collarets de jade
 Et ^{amb} ~~el~~ ~~per~~ ~~hom~~ ~~pequei~~ ~~somniar~~ ~~i~~ ~~desitjar~~.

Aviat arribaven els Martin i ens avisaven que el vaixell
 que anavem a mendre era el "Lungs" un gran mixte de

les messageries maritimes. El ~~fragata~~ ~~sea~~ era un ~~navi~~
~~de Cherbourg~~. ~~Peria vinent a Marsella~~
~~de Marsella~~.

De Marsella, anava a Nimes capital de la Nova Caledonia
un vitzet de vuitanta dies o: tot anava be'. De moment
res no podia per nos creure que no hi anicia. El foga
Loup sor feia bona planta i la marineria també. El
dia assenyalat per salpar, a les deu del matí totum
era a bord. Ningú no sabia l' hora que ~~separaria~~ el
vaixell llevaria l' aneva per ^{a la coberta,} als ponts, ~~als coberts,~~ hi
havia gran remenament. Monsieur et Madame Martin
si havien atansat a nosaltres. Ell lleuà el pastore a
Monsieur Choffat. Un mariner ens acompanyà a lleu
~~a les pobleixes entronques del lloc~~
En velle on ens menarà ~~per~~ ~~en els capricis de Dora,~~ ~~sembla~~
centenars de vells de frances ~~en els~~ ~~hídels,~~ ~~esposes,~~ ~~guariments~~
vestuari ~~de la seva dona~~ ~~de~~ ~~homic~~ ~~decidit~~ ~~estabir~~